

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Duellum

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

curret nullam pœnam nec suspensionem, cum non dicitur ordinans absque titulo, Dian. Et si moriatur, donatio transfertur hæredibus donatarii, *ibid. ref. 135.*

Veræ est donatio facta à Constantino Imperatore Ecclesiæ.

119. Donatio facta à Constantino Imperatore Ecclesiæ vera est, & valida, & contrarij asserentes sunt denunciandi, ut hæretici, *ibid. ref. 136.*

D V B I V M.

Dubius non est spoliandus de dubia potestate.

1. IN dubio Princeps impediens extrahere victuali à suo statu ad Romanam Curiam, non debet spoliari potestate dubia, sicut non est æquum ad obligandum, qui dubius est an. 21. annum expleverit, ut jejuni obligetur, cum in dubio stat pro libertate possidentis, unde si impedimentum est appositum à persona publica, in foro externo præsumitur justo titulo appositum esse, secus si persona privata. *p. 9. tr. 7. ref. 17. Vide, Bulla Cœnæ.*

Certant Doctores.

2. In dubio ex multis occidentibus unum hominem omnes esse irregulares tenet Lessius, alii tenent nullum esse in foro interno, in externo adhærent Lessio probabiliter; sed si unus reperitur occisor ipse est irregularis. Covarru. omnes esse irregulares tenent aliqui, ut auxiliantes, consulentes, &c. *Avila ibid. tr. 6. ref. 18.*

Ægroty in dubio non indiget dispensatione.

3. Abstinencia certus in dubio cum sit illatura damnum vitæ non indiget ægroty dispensatione. *Diana, parte 9. tract. 6. resolut. 27.*

Dubius de impedimento divimente potest contrahere. Contrahens bona fide potest petere de mala fide potest reddere sed non potest reddere. Elapso bimestri tenetur ad ca-

4. Dubius de impedimento dirimente potest contrahere matrimonium, quia possessio stat pro dubitante. Lessius, & alii *par. 10. tract. 15. ref. 7.* qui verò bona fide contraxit, & possidet potest petere, & reddere, secus si mala fide potest reddere, sed non petere, *si quæras.* Si matrimonium sit contractum, & non consummatum elapso bimestre tenetur reddere, *Vasquez. ibid. §. At difficultas.* de dubitante de jure suo, vide *Dia. ibid. §. Sed hic notandum est.*
5. Qui vovit virginitatem, & eam amisit non tenetur servare castitatem, secus

si intendit tantum de prima vice *Sanch. & alii p. 10. tr. 17. ref. 44.*

stiratem, nisi aliter voverint.

6. Ignorans calum reservatum absque censura absolvi potest à quocumque Confessario tamquam à non reservatis. *P. Joseph. de S. Joseph. & alii. par. 10. tr. 13. ref. 63.*

Ignorans calum reservatum potest absolvi.

7. Data paritate personarum in dubio pro matrimonio præsumendum est tam in contracto quam in contrahendo, secus de imparitate *Mascard. ib. tract. 13. resolutio. 39.* non est eadem ratio de sponsalibus. *ibid. §. Notandum tamen est.*

In dubio pro matrimonio præsumendum est. Non est eadem ratio de sponsalibus.

8. Si adulter dubitet, an filius sit suus, an mariti, præsumitur esse mariti; quia maritus est in possessione *Lessius de usufr. l. 2. cap. 10. d. 6.* Si verò plures mater cognoverit, ita ut respectu unius esset spurius, respectu alterius naturalis, præsumitur naturalis; quia hoc est honestius. *Vasquez & eo casu probabile est neutrum teneri filio procurare alimenta, sed solam matrem, quia nemo cogitur solvere debitum incertum. p. 11. tract. 5. ref. 27.*

D V E L L V M.

1. **D**uellum est pugna ex condicto assumpta duorum, vel plurium cum periculo mortis, aut vulnerationis gravis, absque licito fine. Est duellum regulariter prohibitum, præsertim jure Ecclesiastico & maxime ex Tridentino, & Bullis Pii V. Gregor. XIII. & Clement. VIII. sub pœna excommunicationis Papalis, quam an absolvere possit Confessarius Regularis, quare sub ejus nomine *num. 3.* Non solum autem duellum committentes hanc excommunicationem incurrunt, sed etiam patini, consulentes, suadentes, spectatores ex consilio, & quocumque modo ad duellum concurrentes tam publicum, quam occultum. Item Principes concedentes locum ad duellum in suis terris, aut scientes, & permittentes. Præter excommunicationem ipsi committentes duellum incurrunt omnium bonorū

Duelli descriptio. Duellum est prohibitum sub excommunicatione fieri. Patrocinari Consuli, Suaderi. Inspecti.

Permitti.

Sunt & alia
pœna duellii
committen-
tibus impo-
sita.

Quæ tamen
omnes non
ligant viri
nobilem ac-
ceptantem
duellum in
defensionem
nobilitatis,
&c.

Immo ait
Mendoza, nec
ligare provo-
cantem ac-
cusatorem, si
iniustum, si
non potest a-
lia via tueri
vitam.

Aut bonatē
poralia.

Diffidans cū
certitudines,

proscriptionem, perpetuam infamiam,
& pœnam homicidii, & si in conflictu
decedant, privationem Ecclesiasticæ se-
pultura. Vide infra verb. Sepultura Ec-
clesiastica. Quoad excommunicationem
hic multi casus determinati sunt. †

2. Et primò potest quis sine periculo
excommunicationis acceptare duellum,
quando ex illius recusatione amissurus
esset honores, & munera publica, quãdo
v. g. quis objicit viro nobili innocenti
crimen dignum amissione nobilitatis, &
munerum, quod, nisi ille duellum acce-
ptet, censetur probatum. Et ratio est,
quia in tali casu acceptatio duelli est
medium unicum ad tuendam nobilita-
tem, & munera. Ita Mendoza in 2. 2. disp.
170. sect. 8. §. 76. part. 5. tract. 13. resolut. 27.
§. Nota etiam.

3. Qui ibid. sect. 9. §. 83. addit primò;
licitum esse, non solum acceptare, sed
etiam provocare ad certamen accusato-
rem injustum, si non est alia via injuste
mortis evadendæ, & talem provocatio-
nem habere rationem inculpatae tute-
læ. Nihil enim refert, quod accusator
non per se, sed per iudicem aggrediatur.
Ita ille. Immo Sanchez in summ. tom. 1.
lib. 2. quest. 39. numer. septimo; in tali casu
putat, licet talem occultè occidere.
Neque dicas, quod talis provocator pec-
caret, eo quia esset causa, ut accusator
duellum acceptaret. Nam hæc instan-
tia communis est omni militi justè præ-
lianti quod non posset licitè prælium
offerre, quod nemo dicit. Responderetur
igitur, talem provocationem ex tali ca-
pito non esse malam, quia non censetur
absoluta, sed conditionata. Si adhuc
in mala voluntate perseveras me occiden-
di, te provoco: si vis ab illa desistere, desisto.
Ibidem, §. Sed maxima. Addit secundò
sect. 8. §. 77. duellum acceptari posse in
defensionem bonorum temporalium, si
non est alia via illa tuendi, sive duelli
purgativum sit, sive non purgati-
vum. Nam unusquisque habet jus sua
bona tuendi, etiam cum nece inimici,
ibid. ab initio.

4. Diffidans alterum, non animo pu-
gandi, sed honoris proprii defendendi,

& cum inimico accedens ad locum cõ-
ditum cum morali securitate, quod nul-
lum damnum secuturum sit sed inde po-
tius pax concilianda, non incurrit ex-
communicationem. Ita Volfangus à
Vorburg. in rudim. iur. canon. de exc. art.
5. fol. 196. part. 2. tract. 16. resol. 53. à me-
dio, & part. 3. tract. 6. resolut.

5. Si quis dicat alicui: Tecum pugnabo
prima vice qua tibi per urbem obviam ibo.
non incurrit excommunicationem, quia
ad duellum proprium requiritur deter-
minatio certi loci, & temporis. Ita Man-
cinius pract. visit. infirm. pract. 4. num. 16.
dub. 9. contra Bonacinam de cens. disp. 2.
quest. 6. punct. 1. num. 7. part. 3. tract. 6. resol.
1. §. Dico tertio, & part. 5. tract. 13. resolu-
tione 59.

6. Provocans ad duellum, & in locum
conditum se conferens, & altero non
comparente discedens, vel alio pacto
non secuta pugna; secundum Mendo-
zam in 2. 2. disput. 170. sect. 21. §. 190.
contra Filliucium, tom. 2. tract. 29. cap. 8.
sequatur pœnam. Gregorii XIII. quia hujus Bulla non comprehen-
dit duellatores, nisi pugna secuta part. 2.
tract. 16. resolut. 53. part. 3. tract. 6. re-
solut. 1. §. Dico octavo, & part. 5. tractat.
14. resolut. 102. Atque idem dicendum
esse in terminis Bullæ Clementis VIII.
quia is de hac re nihil innovavit, & sem-
per utitur illo termino, duellum ex com-
posito ineuntes; & speciatim de provoca-
to, ait, ex conditio ad certamen descendat,
aut illum provocet, ubi provocare acci-
pitur pro provocatione ad pugnam, &
inchoatione certaminis. Et præterea
generale est omni pœnæ, quando infli-
gitur propter delictum, non incurri, de-
lictò non consummato, nisi à legislatore
exprimatur, quod hic non contingit.
Ita Mendoza. Qui etiam respondet ad
argumenta Filliucii, & stylum Curia,
quem Filliucius adducit, non facere le-
gem, nisi habeat formale, aut virtuale
præceptum Pontificis. Sed an hæc sen-
tencia sit probabilis, alii judicent. part. 5.
cit. §. Histamen.

7. Si quis ad inimicum accedens dicat:
Diringe ensē, tecum enim pugnare volo.

quod pugna
non sit secu-
tura, non in-
currit ex-
communicationem.

Sicut si non
determinat
locum, &
tempus.

Sed an pro-
vocans ad
duellum, &
in locū con-
scendens si nō
sequatur pu-
gna, incurrat
excommuni-
cationem?
Negativè
respondet
Mendoza.

Etiam in ter-
minis Bullæ
Clem. VIII.
Sed an pro-
babiliter ipse
iudica.

Sane non in-
currit inimi-
si verum.

eum ex abrupto aggrediens.

si verum est, quod talia dixisti, non incurrit excommunicationem: hoc enim non est duellum, sed potius injusta aggressio, part. 2. tractat. 16. resolut. 53. & part. 3. tractat. 6. resolutione 1. §. Dico secundum.

Secus si proponens illi locum, cum ibi dissidat.

8. At verò, si quis dicat. *Vade quare gladium, hic te expecto, aut veni ad talem locum, te ibi expecto, vel si existens in navi vel alibi, dicat: Egređimur in terram: vel, Exeamus foras, & similia, excommunicationem incurrit, part. 1. tr. 16. resolut. 53.*

Nisi id faciat, oriente inter eos subitanea rixa.

9. Si orta inter duos subitanea rixa; alter eorum dicat: *Exeamus in talem locum ibi pugnemus, & de facto dimicent, ille non incurrit excommunicationem. Ita Cherubinus in Bull. Pont. tom. 3. const. 11. Clem. VIII. schol. 1. & Grassius lib. 1. cap. 7. num. 12. idem ait, si statim in conductum locum accedant, & ibi pugnant, quia non adest assignatio temporis. Sed Bonacina, tom. 3. disputat. 2. quast. 3. punct. 48. num. 7. contrariam sententiam approbat, part. 3. tr. 6. resolut. 1. §. Dico undecimo.*

Non incurrit excommunicationem, ratum habens duellum suo nomine indicium.

10. Ratum habens provocationem ad duellum suo nomine factam non incidit in excommunicationem, quia Pontifices quando rati habentes comprehendere volunt, solent hoc exprimere. Ita Floronus, cap. 14. §. 3. numer. 1. quidquid asserat Peregrinus de duello quast. 31. num. 3. ibidem §. Dico septimo. Hæc de duellatoribus.

Incurrit ministrans arma, sine quibus pugna non sequeretur.

11. Commodans arma amico duellati, qui absque illis armis à duello desisteret incurrit in excommunicationem Gregorii. Item si ille non esset destitutus, sed amicus præberet illi arma contra pactum duelli, ut si commodaret pistoletum, quando pacti fuissent pugnare solis ensibus, & pugionibus incurteret in excommunicationem, quia hæc est iniqua armorum subministratio, in Bulla Gregorii comprehensa. Si autem non habenti arma, amicus commodet, aut habenti inferiora commodet æqualia, vel meliora intra eandem speciem cum armis adversarij, secundum Mendozam, sect. 3. §. 185.

Vel cum quibus pugna sit inaequaliter, & contra pacem. Non autem

non incurrit, quia hæc non est justa ar-

morum subministratio, nec causa duelli: si ministraret sed amici auxilium, ut securius pugnet: arma æqualia & cum minori periculo, quod non est lxx pugna malum. Illi enim, qui soluturus est jejuni-um cibo nocivo, possum ego præbere innoxium? Ita ille. Vide etiam Floronum de duello cap. 11. num. 45. & Peregrinum de duello quast. 25. part. 5. tractat. 14. resolutione 101.

12. Consulens duellum, secundum Peregrinum, ibid. quast. 43. incurrit excommunicationem, etiamsi consilium sit inefficax; sed contrarium sustineri probabiliter potest, ut notat Bonacina tom. 3. quod non indisputat. 2. quast. 3. punct. 4. num. 28. part. 3. currat. tractat. 6. resolut. 1. §. Dico nono. Si verò sit efficax, sed postea nitatur illum revocare, quamvis de facto non revocet, non incurrit excommunicationem, quidquid contra asserat Bonacina, ibid. n. 36. totu. §. Dico decimo.

13. Narrans aliquod factum, ex quo prævidet aliquos arrepturos duellandi occasionem, non incurrit excommunicationem, quia hic casus in Bulla non exprimitur, & lex pœnalis extendi non debet. Ita Bonacina, ubi supra n. 32. contra Peregrinum quastion. 27. ibidem §. Dico quinto.

14. Princeps in aliquo casu extraordinario, potest ad majora incommoda vitanda duellum permittere. Ita Reginaldus tom. 2. lib. 21. cap. 7. num. 75. contra Megalam in 3. part. lib. 4. c. 4. quast. 2. n. 13. ib. §. Nota secundo. Famuli possunt chartas duelli scribere, si imminet periculum mortis, probabile autem est, non posse. Ita Merolla, tom. 1. disp. 2. c. 4. dub. 10. coroll. 5. num. 390. ibid. in fine. Audientes, vel legentes scripta provocantia ad duellum, non incurunt excommunicationem, quia id in Bulla non exprimitur, ib. §. dico sexto.

15. Spectatores duelli incurrunt in excommunicationem, ait Mendozam, sect. 11 §. 279. nisi quis interveniret ex justa causa, ut essent officiales assistentes duello permisso, ne concitentur tumultus, aut sequatur aliqua iniustitia, Sacerdos, ut moribundi Confessionem audiet; famulus ferens arma heiri, & equum, & accer-

Duellum consulens inefficaciter probabile est, biliter potest, ut notat Bonacina tom. 3. quod non indisputat. 2. quast. 3. punct. 4. num. 28. part. 3. currat. tractat. 6. resolut. 1. §. Dico nono. Si verò sit efficax, sed postea nitatur illum revocare, quamvis de facto non revocet, non incurrit excommunicationem, quidquid contra asserat Bonacina, ibid. n. 36. totu. §. Dico decimo.

Narrans aliquod factum, ex quo prævidet aliquos arrepturos duellandi occasionem, non incurrit excommunicationem, quia hic casus in Bulla non exprimitur, & lex pœnalis extendi non debet. Ita Bonacina, ubi supra n. 32. contra Peregrinum quastion. 27. ibidem §. Dico quinto.

Illumque legentes, vel audientes.

Multi etiam
excitantur
ab excommu-
nicatione,
duellum spe-
ctantes.

acceriturus Chirur-
gum, aut Confessa-
rium. Item nec qui aspiceret ex occulto,
aut qui casu praelens inveniretur; vel et-
iam qui duelli conscius, ad illud pergit
causa meræ curiositatis. Nam Bulla dam-
nat spectatores, qui sponte se offerunt
pugnæ spectatores, & testes, cum inter
duellantes nascitur jurgium. Ex quibus
pater, non esse admittendam sententiam
Pereg. *quæst. 37. docentis*, quod accedens
ad locum duelli causa inspicendi, inci-
dit in excommunicationem, etiamsi pug-
na non sequatur. Ita Bonacina *de con-
sur. disput. 2. quæst. 6. punct. 1. num. 30. par.
8. tractat. 14. resolutio. 60.* & ex parte olim
part. 3. tract. 6. resolut. 5. Dico quarto, nec
qui acceptat duellum ad defenden-
dum se ab aggressore, vel tamam, hono-
rem, dignitatem, officium, &c. cum mo-
deramine, &c. Machad. *part. 10. tract. 12.
resol. 52.*

ECCLESIA

Ecclesia ubi-
que edificari
possunt cum
licentia Epis-
copi.

1. DE Ecclesiæ immunitate, vide
verb. Immunitas. Unum hic no-
ta, quod Ecclesiæ, & loca sacra possunt
ubique edificari de licentia tantum Epis-
copi, ex privilegio Magni Constantini,
quod confirmatum deinde est à Gela-
sio Can. *de locorum*, Nicolao can. *Eccle-
sia, de consecr. dist. 1.* & aliis Pontificibus,
nec non à Concilio Aurelianensi. cap.
nemo. Unde Principes id prohibentes,
violarent Ecclesiasticam libertatem,
part. 1. tract. 2. resolut. 62. Nec possunt pro-
hibere ædificationem Monasteriorum
prætextu, ne jam existentibus minuan-
tur Eleemosynæ: quia id inspicere est
Prælati Ecclesiastici talem licentiam
concessuri. Valenzuela *in def. cens. Paul.
V. part. 2.* & alii *part. 1. tr. 1. resolut. 9.*

Ecclesia Re-
gularium non
sunt collegia-
ta.

2. Ecclesiæ Regularium non sunt col-
legiata. Ita Rodriguez *qq. reg. tom. 1. q. 43
art. 12. contra Portellium. verb. Missa, n. 7*
vide in festis privilegiatis, in quibus
concurrit festum duplex, aut semidu-
plex, non tenentur regulares canere duas
Missas. Sic Villalobos, *tom. 1. tr. 8. diff. 19.
n. 4. part. 2. tract. 14. resolut. 76. à medio.*

3. Ecclesia benedicta, humano sangui-
ne, vel semine violata, reconciliari potest
per simplicem Sacerdotem sæcularem,
vel regularem cum aqua benedicta ordi-
naria consecrata, non nisi per Episcopum
propriam, vel de licentia proprii, cum
aqua ab ipso, vel alio Episcopo benedi-
cta cum vino, & cinere. Ita Henriquez
lib. 9. cap. 37. num. 6. & DD. communiter
ex cap. *aqua, de consecr. Eccles.* ubi con-
suetudo committendi hoc munus sim-
plici Sacerdoti, appellatur corruptela.

Ecclesia pol-
luta quomo-
do reconci-
lianda, si est
benedicta.

Aut conse-
crata?

Et à quot

Unde, ait Sæ, *verb. Ecclesia, n. 20.* illam
appropians, sit probandus, ipse judica, *p.
2. tract. 15. resolut. 6.* & *part. 4. tract. 4. res.
91.* Novarius, *tit. de poll. Ecclesia, num. 7.*
putat Ecclesiæ Regularium consecra-
tas reconciliari posse per proprios Præ-
latos. Sed hoc etiam multi negant. *part.
4. citat. in fine part. 11. tract. 8. res. 23.* ubi
etiam habetur de privilegio concessio
Mendicantibus à Leone X. ut illorum
superiores possint, aquam per ipsos benedi-
ctam reconciliare Ecclesiæ suas, & si
Episcopus ultra deas dicatas distet, et-
iam sæcularium. In quo casu Eccle-
sia polluitur, vide *verb. Circumstantia
ubi.*

3. Representationes Sacre secundum
Sanchez *in opus. tr. 1. li. c. 8. dub. 24. n. 23.*
in Ecclesia licite fierent. Sed id negat
Gavantus *in Enchir. verb. representationes,
num. 1.* observatque S. Carolum *in
Cruc. verb. Provine. vetuisse*, ne Salvato-
ris passio alicubi representetur, quod
generaliter de omni Sacra historia opti-
mè vetuitur Episcopos, observat Zerola
*part. 1. verb. representationes part. 4. tr.
4. resolut. 84.*

4. Sedilia laicos habere in Ecclesia u-
tilis solum facti est; ideoque semper est
vocalis ad nuntum Rectorum: vide *p.
10. tr. 16. resolut. 64.*

Sedilia habere
in Eccle-
sia est usus
facti, & ided
amovibilis.

ECCLESIA POLLUTA.

4. Ecclesia polluta, vel sanguine, vel
exusta igne debet ab Episcopo
solemniter reconciliari; non autem si
longo tempore detecta ab hæreticis, vel
aliis

Varia circa
Ecclesiam
pollutam.